

PHÁC ĐỒ ĐIỀU TRỊ VIÊM PHẾ QUẢN CẤP

I. CHẨN ĐOÁN:

a) Lâm sàng: gồm 2 giai đoạn:

❖ Giai đoạn viêm khô (giai đoạn ho khan):

- Cảm giác đau họng hoặc rát bỏng sau xương ức, cảm giác này tăng lên khi ho.
- Ho khan, ho từng cơn, dai dẳng. Có thể khàn tiếng.
- Thường sốt khoảng 38°C, nhức đầu, mệt mỏi, biếng ăn, đau mỏi lưng, đau ngực.
- Khám phổi có thể nghe ran rít và ran ngáy.
- Sau 3 – 4 ngày thì chuyển sang giai đoạn viêm ướt.

❖ Giai đoạn viêm ướt (giai đoạn khạc đàm):

- Đau rát bỏng sau xương ức giảm dần rồi hết, khó thở nhẹ, ho khạc đờm nhầy, đờm vàng mủ hoặc dính máu.
- Khám phổi có thể nghe ran ngáy, ran ẩm.
- Kéo dài 4 – 5 ngày và khoảng 10 ngày thì khỏi hẳn. Một số trường hợp ho khan kéo dài nhiều tuần.
- Trường hợp nặng: ngoài những triệu chứng trên còn thấy khó thở rõ rệt, co kéo cơ hô hấp phụ, nhịp thở trên 25 lần/ phút ở người lớn.

b) Cận lâm sàng:

- Phim X quang: bình thường hoặc có thể thấy hình ảnh viêm phế quản.
- Xét nghiệm: bạch cầu đa nhân trung tính và tốc độ máu lắng tăng nếu do vi khuẩn. Cây đàm chỉ có chỉ định khi điều trị kháng sinh không hiệu quả.
- Chụp xoang mặt, hàm trên, hàm dưới để phát hiện viêm xoang mãn, nhiễm khuẩn ổ răng là nguyên nhân gây viêm phế quản cấp tái phát.

II. ĐIỀU TRỊ:

1. Y học hiện đại:

a) Thể nhẹ:

- Nghỉ ngơi tại giường, uống đủ nước.
- Không cần dùng kháng sinh.
- Khi ho nhiều có thể cho các thuốc giảm ho như:
  - + Codein 15 – 30mg/ 24 giờ.
  - + Dextromethorphan 10 – 30mg/ 24 giờ ở người lớn.
  - + Corticoid đường uống (Prednison 0.5 mg/kg/ngày trong 5 – 7 ngày).
- Nếu có sốt :
  - + Acetaminophen 500mg: 1 – 2 viên x 3 lần/ngày.

b) Thể nặng:

- Nếu ho kéo dài và khạc đàm mủ trên 7 ngày, cơ địa bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính hoặc có viêm mũi mủ, viêm Amidan, viêm V.A, viêm tai giữa phổi hợp thì dùng kháng sinh.
  - + Amoxicillin, Cephalosporin thế hệ 1 hoặc 2, dùng 2 - 3gam/ngày.
  - + Macrolid: Erythromycin 500mg, 2 – 3 viên/ngày, Azithromycin 500mg x 2 lần/ngày.
  - + Cephalosporin thế hệ 1 hoặc thế hệ 2: 2 – 3g/ngày.
  - + Quinolone: Ofloxacin 200mg, Ciprofloxacin 500mg, Levofloxacin 500mg.
- Liều dùng: 1 – 2 viên/ngày.

- Thời gian điều trị kháng sinh 7 – 10 ngày, có thể phối hợp 02 kháng sinh.
- Kết hợp với thuốc long đờm có Acetylcystein 200mg x 3 lần/ngày, Bromhexin 4mg, 8mg x 2 – 3 lần/ngày.
  - Khi có dấu hiệu co thắt phế quản:
    - + Ventoline hoặc khí dung Ventolin Nebules 5mg x 2 – 4 nang khí dung/ngày.
    - + Salbutamol 4mg, uống 2 – 4 viên/ ngày.
    - + Theophylline 100mg – 300mg x 2 – 3 lần/ngày.

2. Y học cổ truyền:

Không dùng thuốc:

Thể bệnh	Châm cứu
Thể phong hàn	Châm, cứu: Đại chùy, Phong trì, Phong môn, Liệt khuyết, Đản trung, Phong long.
Thể phong nhiệt	Đại chùy, Phong trì, Phong môn, Liệt khuyết, Đản trung, Phong long, Khúc trì, Hợp cốc.
Thể khí táo	Đại chùy, Phong trì, Phong môn, Liệt khuyết, Đản trung, Phong long, Khúc trì, Hợp cốc.
Thể đàm thấp	Tỳ du, Phế du, Thận du, Túc tam lý, Hợp cốc, Tam âm giao.

Dùng thuốc:

Thể bệnh	Pháp trị	Bài thuốc
Thể phong hàn	Phát tán phong hàn và hóa đàm (Tán hàn tuyên phế, ôn Phế tán hàn)	<i>Tô tử giảng khí thang</i> <i>Chỉ thẩu tán</i> (Y học tâm ngộ)
Thể phong nhiệt	Phát tán phong nhiệt, sơ phong thanh nhiệt, trừ đờm (thanh nhiệt tuyên phế)	<i>Tang cúc ẩm gia giảm</i> (Tang diệp, Cát cánh, Cúc hoa, Cam thảo, Hạnh nhân, Lô căn, Liên kiều, Bạc hà)
Thể khí táo (táo nhiệt)	Thanh phế nhuận táo	<i>Hoàng liên giải độc thang</i> (dùng khi mới mắc bệnh) <i>Thanh táo cứu phế thang.</i>
Thể đàm nhiệt	Thanh hỏa nhiệt đàm và nhuận táo hóa đàm. (Tuyên phế hóa đàm nhiệt, thanh phế hóa đàm)	<i>Nhị trần thang gia thêm Bối mẫu, Tri mẫu.</i> <i>Tiểu hãm hung thang.</i> <i>Sinh lịch tử đại táo tả phế thang.</i> <i>Nhuận phế thang.</i> <i>Tư âm thanh phế thang.</i> <i>Bách hợp cố kim thang.</i> <i>Bối mẫu qua lâu thang.</i>
Thể đàm thấp	Táo thấp hóa đàm chỉ khái, ôn hóa thấp đàm	<i>Nhị trần thang gia vị</i> (Trần bì, Thương truật, Bán hạ, Bạch truật, Phục linh, Cam thảo, Hạnh nhân, Sinh khương) <i>Lục quân tử thang.</i>

Thành phẩm:

- Ho Ma hạnh: 20 – 30 ml x 2 – 3 lần/ngày
- Thuốc ho người lớn quận 5: 15ml x 3 lần/ngày
- Ho OPC: 15 ml x 3 lần/ngày
- Viên ngậm: sâm K5, 1 viên x 4 lần; Tragutan, Star

III. Phòng bệnh:

- Giữ ấm cơ thể vào mùa lạnh.
- Rèn luyện thể lực thường xuyên.